

MEMO van college aan de raad

datum : 4 december 2012
aan : Gemeenteraad
van : College
onderwerp : Extra informatie met betrekking tot lening Nieuw Kranenburg
Portefeuillehouder : Hetty Hafkamp
Inlichtingen bij : M. Schroor

Aanleiding

- Op initiatief van het college als onderdeel van de actieve informatieplicht

Kernboodschap

Onlangs heeft ons college een verzoek ontvangen van de raad van toezicht van Nieuw Kranenburg. Het verzoek richt zich op het ter beschikking stellen van een lening van 350.000 euro ten einde opdracht te kunnen verlenen voor de benodigde inrichting van Nieuw Kranenburg en de benodigde bedrijfskosten voor de ontwikkeling van de organisatie te kunnen dekken. Dit is nodig om de opening van Nieuw Kranenburg in 2013 mogelijk te maken. Het verstrekken van een lening is een bevoegdheid van het college. Echter omdat de lening meer dan 200.000 euro bedraagt, dient het college de raad om een zienswijze over de lening te vragen.

In de commissie van 22 november is een aantal vragen gesteld en is gebleken dat er behoefte is aan meer informatie omtrent de lening, zodat de raad adequaat zijn wensen en bedenkingen aan ons college kenbaar kan maken.

In deze memo wordt de gevraagde toelichting gegeven, mede aan de hand van de door uw raad gestelde vragen. Ook wordt een nadere specificatie gegeven van hetgeen waarvoor de lening zal worden gebruikt.

Toelichting diverse aspecten mbt de lening

❖ Waar is het toekennen van de lening aan getoetst?

Alvorens als gemeente te kunnen overgaan tot het verstrekken van een lening is bekeken of dit mogelijk is op basis van de wet FIDO, het besluit Ruddo en het Treasurystatuut.

Toetsing geeft aan dat de lening door de gemeente mag worden verstrekt.

De wet FIDO biedt de mogelijkheid om als gemeente gelden uit te zetten in het kader van de maatschappelijke taak of gelden uit te zetten bij instellingen met een prudent karakter. In het laatste geval is de Ruddo van toepassing.

Het door uw raad vastgestelde Treasurystatuut (2 februari 2012) legt de bevoegdheid tot het uitzetten van gelden bij ons college, waarbij is bepaald dat dit alleen mogelijk is voor door de gemeenteraad goedgekeurde partijen.

Het Treasurystatuut geeft een drietal voorwaarden waaraan een lening of garantstelling vanuit de gemeente getoetst moet worden.

1. Is er sprake van een maatschappelijk belang?
2. In welke mate wenst de gemeente zeggenschap?
3. Welke risico's zijn er aan verbonden en is het mogelijk om deze risico's te verkleinen?

Ad 1.

Nieuw Kranenburg is opgenomen in het coalitieakkoord 2012-2014. De gemeente bekrachtigt met het subsidiëren van Nieuw Kranenburg het maatschappelijk belang van deze culturele voorziening voor Bergen en bekrachtigt tevens daarmee dat Nieuw Kranenburg een door de raad goedgekeurde instelling is. Met het verlenen van een lening aan Nieuw Kranenburg wordt het zelfde maatschappelijk belang nagestreefd.

Ad 2:

De gemeente wenst geen andere zeggenschap dan volgens de normale subsidierelatie reeds wordt geregeld. Nieuw Kranenburg legt inhoudelijk en financieel verantwoording af voor ontvangen subsidie en daar zal de verantwoording van bestedingen vanuit de beschikbare lening onderdeel van uitmaken.

Ad 3.

In de programmabegroting 2013 is de verstrekking van een lening van 400.000 euro opgenomen als risico en is het meegenomen in de berekening van het weerstandsvermogen. Mocht de lening (gedeeltelijk) niet worden terugbetaald zullen wij als gemeente dit moeten afboeken, bijvoorbeeld ten laste van de algemene reserve. Om dit risico op verlies te verkleinen wordt er voor gekozen om de met de lening aangeschafte inrichting (die niet onlosmakelijk is verbonden aan het gebouw waar de gemeente al eigenaar van is) bij een faillissement van Nieuw Kranenburg het eigendom ervan terug te laten vallen naar de gemeente. Hiervoor wordt naast de leningsovereenkomst met daarin opgenomen de gestelde voorwaarden daarom ook een akte van verpanding opgesteld. Het vestigen van onderpand op de collecties is niet van toepassing aangezien de gemeentelijke collectie slechts in beheer aan Nieuw Kranenburg is gegeven en dus eigendom van de gemeente is gebleven. De overige in Nieuw Kranenburg ondergebrachte collecties van het NHKC en straks vanuit oud Museum Kranenburgh zijn eveneens nog geen eigendom van Nieuw Kranenburg. Ook zijn alle collecties ondergebracht in een speciale collectiestichting.

Daarnaast wordt in de bijlage van het Treasurystatuut in de notitie "De gemeente in de rol als bankier" aangegeven dat bij het verlenen van leningen of garanties er door de aanvrager twee afwijzingen van offerteaanvragen van een bank moeten kunnen worden overlegd. Nieuw Kranenburg is als culturele organisatie nog niet geopend voor publiek. Dit betekent dat het nog niet mogelijk is om aan externe partijen/financiers financiële inzage te geven in Nieuw Kranenburg als een lopend bedrijf in functie. Dit maakt een lening van een externe partij (anders dan de gemeente), op de korte termijn, en tegen redelijke voorwaarden, onwaarschijnlijk. Mocht Nieuw Kranenburg een lening van derden kunnen ontvangen en de gemeente staat daarvoor garant (garantieverlening ipv verstrekken van een lening), dan betekent dit dat de gemeente ook garant staat voor de bijbehorende voorwaarden terwijl de terugbetalingsverwachting niet anders zal zijn. Het in deze situatie garant staan voor een dergelijke lening betekent in omvang een hoger risico dan de lening zelf verstrekken.

Als laatste is getoetst of een lening aan Nieuw Kranenburg, waarbij de aflossing nog niet is vastgesteld, kan worden gezien als een schenking en als zodanig schenkbelasting verschuldigd is. Een schenking vanuit de overheid aan een instelling zonder winstoogmerk betekent dat de successiewet de schenking vrijstelt van schenkingsbelasting. Het risico op het moeten voldoen van schenkingsbelasting is dus niet aanwezig.

❖ **Wie heeft de bevoegdheid om de lening toe te kennen?**

In de financiële verordening 212, artikel 8, wordt aangegeven dat het college bevoegd is om de lening te verstrekken. Is de lening echter hoger dan 200.000 euro, dan moet het college de raad in de gelegenheid stellen om haar wensen of bedenkingen ter kennis aan het college te kunnen brengen alvorens het college de lening verstrekt. Het college heeft besloten voornemens te zijn de lening te verstrekken. De leningovereenkomst moet echter nog worden gesloten.

Tekst financiële verordening 212:

Artikel 8. Autorisatie begroting en investeringskredieten en begrotingswijzigingen

1. Het college informeert in ieder geval vooraf de raad en neemt pas een besluit, nadat de raad in de gelegenheid is gesteld zijn wensen en bedenkingen ter kennis van het college te brengen, voor zover het betreft niet bij begroting vastgestelde afzonderlijke verplichtingen inzake:

- a. aankoop en verkoop van goederen en diensten groter dan € 50.000;*
- b. nieuwe meerjarige verplichtingen waarvan de jaarlijkse lasten groter zijn dan € 50.000;*
- c. investeringskredieten groter dan € 100.000;*
- d. strategische aan- en verkopen groter dan het bedrag zoals genoemd in de door de raad vastgestelde Kadernota Grondbeleid;*
- e. het verstrekken van leningen, waarborgen en garanties groter dan € 200.000.*

❖ **Wat zijn de gestelde voorwaarden bij de lening?**

Ons college is op 23 oktober 2012 akkoord gegaan met het verzoek van de raad van toezicht van Stichting Nieuw Kranenburg voor het aangaan van een lening aan Nieuw Kranenburg ter hoogte van 350.000 euro onder de volgende voorwaarden:

- De lening voor de eerste vijf jaar aflossingsvrij te verlenen. (Een zogenaamde vertraagde aflossingsverplichting.)
- Over de lening een jaarlijkse rente van 3% te berekenen.
- Na vijf jaar de leningsvoorwaarde “vertraagde aflossingsverplichting” te heroverwegen, mede aan de hand van de dan geldende financiële positie van Nieuw Kranenburg.
- De looptijd van de lening te stellen op 15 jaar.
- Het eigendom van de inrichting bekostigd vanuit de lening en voor zover niet onlosmakelijk met het gebouw verbonden valt bij faillissement van NK terug naar de gemeente.
- Bij een positief besluit de leningsovereenkomst op te laten stellen met daarin opgenomen de genoemde voorwaarden.

❖ **Hoe wordt de lening van 350.000 euro besteed?**

De lening wordt gebruikt voor het aanschaffen van de noodzakelijke inrichting om als museale organisatie te kunnen functioneren. Eerder was afgesproken dat NK hiervoor fondsen zou werven. Dit is om de u bekende redenen niet gebeurd. Om een opening in het najaar van 2013 mogelijk te maken, moeten bepaalde investeringen nu plaatsvinden. In de bijlage is een specificatie opgenomen van alle benodigde aanschaffingen. Daarnaast zijn er bedrijfskosten die nu gemaakt moeten worden. Deze kosten hebben betrekking op de door de rechter bepaalde ontslagvergoeding mbt de vorige directeur, maar ook op kosten voor het maken van de website, het ontwerpen van de huisstijl, het uitvoering kunnen geven aan publiciteit en marketing, administratieve ondersteuning, ontwikkeling educatie en kosten van de inhoudelijke programmering van de openingsmanifestatie. Pas na de opening van Nieuw Kranenburg, najaar 2013, is er sprake van opbrengsten. Ook deze kosten zijn opgenomen in de specificatie in de bijlage van deze memo.

Beantwoording diverse vragen Nieuw Kranenburg volgend uit de commissie d.d. 22 november 2012

- **Is er overwogen om de lening in te steken als voorschot op de reguliere subsidie en dan vervolgens de komende 7 jaar steeds 50.000 euro minder reguliere exploitatiesubsidie toe te kennen?**

Beantwoording:

- De lening zal de eerste vijf jaar aflossingsvrij **maar niet rentevrij** worden verleend.
Nieuw Kranenburg draagt de eerste vijf jaar rentelasten van de lening: 3% van 350.000 euro op jaarbasis (10.500 euro). De rentelasten worden door Nieuw Kranenburg gedragen binnen de huidige te verlenen subsidie. Bij het verstrekken van het bedrag als subsidie kan er geen rente worden gevraagd.
 - Aangezien Nieuw Kranenburg een beginnende stichting is met een grote opdracht, wordt het als niet verantwoord gezien om de eerste jaren naast de rente ook een aflossing te vragen.
 - Een aflossing van 50.000 euro per jaar met een rentelast van 10.500 euro, betekent een mindering van subsidie met meer dan **10 %**. voor een organisatie die onder tijdsdruk moet opstarten en waar nog geen ervaringscijfers van bekend zijn.
 - Na 5 jaar wordt de financiële situatie van Stichting Nieuw Kranenburg opnieuw bekeken. Op dat moment is, op een “going concern” basis, de jaarlijkse exploitatie van Nieuw Kranenburg met ervaringscijfers inzichtelijk. Op dat moment kan college en raad een besluit nemen over de aflossingsmogelijkheden van de lening. Het is aan de gemeente om na 5 jaar te bepalen wanneer en hoeveel er wordt afgelost.
- **Is het mogelijk om de lening aan NK te doneren als een schenking die bijvoorbeeld na vijf jaar verrekend gaat worden met de exploitatiesubsidie?**

Beantwoording:

Nee, dat is niet mogelijk. Een schenking met een van tevoren afgesproken aflossing is geen schenking maar een lening. Een schenking is daarmee ook een andere juridische overeenkomst dan een lening.

Indien gekozen wordt voor een schenking is het wel mogelijk om voorwaarden te stellen. Omdat deze voorwaarden niet de aard kunnen hebben van een gegarandeerde aflossing, is deze alleen mogelijk in de vorm van het benoemen van een “toekomstige mogelijk te ontstane situatie”.

Bv als er een bepaalde toename is van het eigen vermogen of een bepaalde inkomsten hoger uitvallen dan begroot.

Echter omdat Nieuw Kranenburg een startende organisatie is, is een dergelijke voorwaarde lastig te stellen omdat er geen ervaringscijfers zijn.

Ook kan het nu stellen van dergelijke voorwaarden betekenen dat uiteindelijk er niet wordt afgelost omdat bijvoorbeeld niet aan de gestelde voorwaarden voor aflossing wordt voldaan.

Daarnaast leent een schenking zich niet voor het vestigen van zekerheden mbt het eigendom van de met de lening aangeschafte inrichting. Ook kan er geen rente worden gevraagd.

- **Mag het college zelfstandig de voorwaarden van de lening bepalen? Wanneer het college, door de terugbetaling van de lening op de lange baan te schuiven er stilletjes in laat sluipen dat het misschien wel helemaal niet hoeft te worden**

terugbetaald, dan moet het meteen aan de stichtingskosten worden toegevoegd en dan moet erop worden afgeschreven, en dan is het niet meer budgetneutraal.

Beantwoording:

Het college mag zelfstandig de voorwaarden van een lening bepalen. Maar hier geldt ook dat een lening, inclusief de voorwaarden, aan de raad moet worden voorgelegd zodat deze daar kennis van kan nemen en zijn wensen en bedenkingen ter kennis van het college kan brengen.

Het is niet mogelijk om de lening aan de stichtingskosten toe te voegen en vervolgens af te schrijven. Een lening moet de gemeente tenminste 1 maal per jaar in het jaarrekeningproces beoordelen op kredietwaardigheid. Als men van mening is dat de lening niet of deels terug wordt betaald dan moet er een voorziening worden getroffen, gelijk als bij andere uitstaande leningen.

Het klopt dat wanneer de lening niet of gedeeltelijk wordt terugbetaald en er geen rente meer wordt betaald, dit voor de gemeentelijke begroting niet meer budgetneutraal is.

De lening wordt echter verstrekt onder de voorwaarde dat na vijf jaar aan de hand van de financiële situatie van NK wordt gekeken naar aflossingsmogelijkheden. Het is dan aan de gemeente om te bepalen wanneer en hoeveel er op de lening wordt afgelost.

- **Gezien het feit dat het college al op 23 oktober akkoord is gegaan met deze lening had een memo hierover voorafgaande aan de begrotingsbehandeling van 1 november, wel zo netjes geweest. We hebben er meer gehad tenslotte. Want mi had dan het risico van €400.000 uit de risicoparagraaf geschrapt kunnen worden.**

Beantwoording:

Op 26 september heeft de gemeente de aanvraag ontvangen. In reactie hierop is direct ambtelijk onderzocht voor welke onderdelen daadwerkelijk een lening noodzakelijk is. De portefeuillehouder is vervolgens in de week van 15 oktober over de aanvraag op de hoogte gebracht. Het college heeft op 23 oktober een besluit genomen over de aanvraag.

Het bedrag van 400.000 euro dat is opgenomen in de risicoparagraaf is van toepassing op "de kans dat er een lening wordt aangevraagd". Deze vermelding kan vervallen. De lening is aangevraagd.

Pas na het ondertekenen van de geldleningovereenkomst is er een nieuw mogelijk risico ontstaan. Deze overeenkomst is nog niet ondertekend.

Dan wordt een bedrag van 400.000 euro in de risicoparagraaf gewijzigd in 350.000 euro, en van toepassing op het risico van een mogelijke niet terugbetaling.

De begroting is een momentopname, met vaste data met betrekking tot het aanleveren van gegevens. Deze aanleverdata liggen ver voor 1 november. De risicoparagraaf wordt het hele jaar volgens voortschrijdend inzicht bijgehouden en geeft op deze wijze meer een stand van zaken van dit moment weer.

Bijlagen:

1. Specificatie gevraagde bedrag van de lening
2. Concept overeenkomst lening
3. Concept Akte van Verpanding